

MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt. – Madárvédelem az átviteli hálózat mentén

A program a MAF Társadalmi Befektetések Díj 2015-ös pályázatán a *MAF Legnagyobb Hatást Elérő Támogatói Program Kategóriában* és a *MAF Az Év Társadalmi Befektetési Programja Kategóriában* **1. díjat** nyert, a *MAF Leginnovatívabb Támogatói Program Kategóriában* **shortlist** jelölést kapott.

A program időtartama: 2009 óta

A programra fordított támogatás a pályázat benyújtásáig:

- Pénzben: 18.250.000 Ft
- Természetben: 404 műfészek és 2800 madáreltérítő szerelvény kihelyezése és karbantartása - ezzel támogatjuk a program megvalósítását, de saját tulajdonban maradnak
- Önkéntes munkában: 6-8 fő alkalmanként (konferencia, szakmai napok, előadások, terepi munka) - rendezvénytől függően 2-6 órában
- Szervezési költségek: 1 fő folyamatosan heti 20 órában + 1 fő alkalmanként (konferencia, szakmai nap, előadás, terepi munka, online kommunikáció) 6-40 órában
- Egyéb: A műfészek- és madáreltérítő kihelyezés, karbantartás mellett madárgyűrűzés, kamerás megfigyelés, fotócsapda telepítés, karbantartás, 6 év alatt összesen több mint 200.000.000 Ft értékben

A program előzményei:

Az erdőterületek csökkenésével egyre több madárfaj az átviteli hálózat oszlopait választotta költőhelyül, de akad olyan országrész is, ahol távvezetéseink egyes madárfajok vonulási útvonalát keresztezik. A nagyfeszültségű vezetékkel való érintkezés kockázata kettős: egyrészt a madarak életébe kerülhet, másrészt feszültségkiesést okozhat, ami a folyamatos, biztonságos energiaellátást veszélyezteti. Az érintett területeken környezetvédelmi szakemberek segítségével mértük fel a megoldás lehetőségeit.

A program célja:

Madárvédelmi programunkkal kettős célt tűztünk ki: igyekszünk hazánk villamosenergia-ellátásának folytonosságát biztosítani úgy, hogy eközben a működésünk által érintett madárfajok sajátosságait és igényeit is figyelembe vesszük.

**Tűzokvédelmi program –
madáreltérítők kihelyezése**

A madarak fészeképítési tevékenységének és vonulási útvonalának ilyen módon történő befolyásolása segít kiküszöbölni azokat az ellátási problémákat, amelyek például a szél által a vezetékekre sodort fészkek vagy a sodronyokkal való ütközések miatt következhetnek be.

Célunk továbbá a gyakori madárütközések (40-50/év) visszaszorítása, ezzel együtt az érintett fajok állománycsökkenésének megállítása és szaporodási feltételeinek megteremtése (kerecsen). Az ütközés okozta feszültség-kimaradás helyreállításának időigénye ca. egy nap, költsége több száz ezres vagy esetenként akár milliós tétel. Az energia-kimaradás által okozott kár nehezen számszerűsíthető, de komoly hátrányt jelenthet a lakosság és a gazdasági szereplők számára.

Illeszkedés a vállalat támogatási stratégiájába:

Társadalmi felelősségvállalásunk során törekszünk arra, hogy egy speciális területet kiválasztva minél többet tegyünk és annak hatása mérhető legyen. Madárvédelmi programunk támogatási stratégiánkhoz több ponton is kapcsolódik, hiszen környezetvédelmi célkitűzések megvalósítása mellett kiemelt jelentőségű a programhoz kapcsolódó oktatási és ismeretterjesztő tevékenységünk, valamint az átviteli hálózat működése által érintett közösségek támogatása.

A program leírása:

"Műfészkeket" telepítünk a nagyfeszültségű távvezeték oszlopokra, amelyek alkalmasak arra, hogy a madarak biztonságban tudjanak fészkelni. "Madáreltérítő szerelvényt" helyezünk ki a tűzok-védelmi területeken áthaladó távvezetésekre, amelyek észrevehetővé teszik a távvezetékét, így a madarak a repülés során elkerülhetik azt. Az eszközök hatékonyságát nyomon követjük és a gyártó céggel közösen továbbfejlesztjük.

Műfészkek kihelyezés

Madárvédelmi programunk megismertetésére és népszerűsítésére alap-, közép- és felsőoktatási intézményekben, szakmai fórumokon és konferenciákon interaktív madárvédelmi előadásokat tartunk, a hazánk madárvilága iránt érdeklődőket pedig online fészkek-megfigyeléssel, madárgyűrűzési és egyéb terepi madármegfigyelő programokkal várjuk.

A programban résztvevő természetvédelmi szakmai szervezetek által nyújtott módszertani útmutatás elengedhetetlen volt a madárvédelem operatív feladatainak (műfészkek és madáreltérítők kihelyezése, felügyelete, madármentés stb.) szakszerű ellátása során, de az illetékes szakhatósági eljárások során is elengedhetetlen volt e szervezetek szakértői tevékenysége. A siker záloga volt kollégáink elhivatottsága is.

Innovativitás:

Két olyan madárfaj, a kerecsen és a tűzok fennmaradásáért dolgozunk, amelyek életjelenségeiket tekintve nem hasonlíthatóak más madárfajokhoz, így a róluk való gondoskodást egyedileg kellett

kifejlesztünk - a kerecsenek esetében az idő szorításában, hiszen a faj kihalófélben volt. Mindehhez olyan kommunikációs program társul, amely elsősorban az érintett madarakkal kapcsolatos ismeretterjesztést szolgálja. A műfészek lakóiról Európában egyedülálló módon 24 órás élő kamerás megfigyelést végzünk.

A természetvédelemben élen járó civil és szakmai szervezetek összefogásában végzett fejlesztések érlelték ki a fokozottan veszélyeztetett kerecsensólymok szaporodását lehetővé tevő költőládákat, valamint a tűzokfélék védelmére kihelyezett eltérítő szerelvényeket. A műfészek és madáreltérítők kihelyezése számos esetben ún. feszültség alatti munkavégzéssel történik, az ezzel a módszerrel történő műfészek-kihelyezés egyedi az európai átviteli hálózatot üzemeltetők között.

Jeladó felszerelés 24 órás online fészekmegfigyeléshez

Partnerség:

Környezetvédelmi szakmai szervezetekkel közösen végezzük a műfészek fejlesztését, a madarak gyűrzését és megfigyelését. Egyetemek és kutatóintézetek vesznek részt a projekt szakmai fejlesztésében. A madáreltérítő szerelvényeket gyártó céggel közösen, a tapasztalatokat beépítve végezzük az eszközök fejlesztését. Nemzetközi (szlovák, bolgár és román) környezetvédelmi partnerekkel módszertani fészekkihelyezéseket végzünk. A szakmai szervezetek mellett kormányzati és iparági szereplők is partnereink.

A szakmai szervezetek madárvédelmi tevékenységünk szakmai megalapozásában, az ornitológiai feladatok megoldásában nyújtanak segítséget. Munkatársaink a megfelelő szaktudást szintén a szervezetek képzései alkalmával sajátítják el. Az eljárást adoptáló külföldi partnereink egyedülálló kezdeményezésünk létjogosultságát igazolják szakmai körökben - hazánkon kívül is. A szaktárca, a civil szféra és a hazai elosztói engedélyesek közös fóruma a védelmi feladatok hatékony ellátását segíti.

Együttműködő partnerek:

- A Vonuló Madarakért Alapítvány
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- Pro Vértes Alapítvány
- Magyarországi Nemzeti Park Igazgatóságok
- Magyar Ökológusok Tudományos Egyesülete – Szegedi Tudományegyetem
- Magyar Madármentők Alapítvány
- Hammarprodukter (madáreltérítő szerelvényeket gyártó svéd cég)
- MVM Csoport tagvállalatok
- Mérnökirodák

MAVIR

Eredmény, hatás:

Társadalmi szinten:

Napjainkra több mint 250 kerecsensólyom (a hazai állomány 75%-a (!)) a MAVIR oszlopain fészkel. A műfészkekben kikelt és felcseperedett fiókák szaporulata mentette meg az állományt a „kihalófélben lévő” státuszról, ami azt jelenti, hogy a faj fennmaradása a mi egyedi védelmi tevékenységünk zálogává vált. Tűzokvédelmi programunk keretében az elmúlt években több mint 2000 darab madáreltérítő szerelvényt helyeztünk ki a távvezetékekre, ennek köszönhetően a tűzokpopulációk ütközési balesetei negyedére (átlag 6 db/év) csökkentek (természetvédelmi szakemberek - részben a MAVIR által lehetővé tett - felmérései alapján). Ragadozómadár-védelmi programunk követőinek száma évről-évre nő, ez szintén e tevékenység hosszú távú létjogosultságát igazolja.

Terepi programok a nagyközönség számára

2014-ben mintegy 3500 óvodás és iskolás, 500 hallgató, 2500 szakmai rendezvényekre, nyílt napokra ellátogató felnőtt, 600 munkavállaló és családtagjaik kísérték figyelemmel madárvédelmi programunkat (az előző évhez képest 5%-os növekedés). A bekamerázott műfészkekre 2012-ben közel 400 000 érdeklődő volt kíváncsi, 2014-ben több mint 100 országból már 1,2 millióan követték a madarak életét. Közösségi oldalunkat "kedvelők" száma is gyarapszik, madárvédelmi blogunk több ezer fős olvasótáborral bír. Havonta 3-5, a MAVIR madárvédelmi tevékenységének bemutatására irányuló intézményi megkeresés is érkezik hozzánk és a visszajelzések is azt igazolják, hogy jelentősen bővült a madárvilág iránt érdeklődő fiatalok és felnőttek köre.

A madárvédelem számos részfeladatát (madárvédelmi eszközök kihelyezése és karbantartása) csak a MAVIR szakemberei láthatják el, a költségeket évenkénti tervezéssel Társaságunk biztosítja (pl. egy fészkek kihelyezése 248.000 Ft, karbantartása 80.000 Ft/év). Ezen kívül az alábbi szervezeteket segítjük pénzügyi támogatással:

- Vonuló Madarakért Alapítvány – kölcsönös segítségnyújtás a védelem koordinálásában, a 24 órás fészkekfigyelés által új tudományos eredmények, kerecsen-populáció növekedése (eszmei értéke 1M Ft), uniós források megteremtése
- Magyar Madármentők Alapítvány – adományunk a szervezet vadmadár-mentési közfeladatának ellátásához járul hozzá, az ehhez szükséges orvosi eszközök beszerzését tette lehetővé.

Vállalati szinten:

Környezetvédelmi és kommunikációs szakterületeink munkatársa madárvédelmi programunk elsődleges koordinátorai. A terepi feladatok elvégzésében vidéki telephelyeinken dolgozó munkatársaink - mintegy 60 fő - vesznek részt, a madárvédelmi műtárgyak kihelyezését, nyomon követését a munkakörükben kijelölt tevékenység mellett, térítésmentesen végzik.

A tavaszi időszakban például országszerte közel száz fióka gyűrűzésében nyújtottak segítséget. Az évek során olyan szakembergárda érlelődött ki, amely már nem pusztán munkaköri feladatainak részeként, hanem szabadidejében is önkéntes alapon lát el madárvédelmi feladatokat.

A madárütközések visszaszorítása elengedhetetlen a magyar villamosenergia-rendszer biztonságos és fenntartható működéséhez, ennek teljesülése a mi "üzleti eredményességünk". Évről-évre mind többen ismernek meg bennünket madárvédelmi tevékenységünk által. Ez kiemelt jelentőségű egy olyan vállalat esetében, amely végfogyasztói kapcsolatokkal nem rendelkezik, működését pedig alaptevékenységből eredően rendkívül szigorú kontroll mellett végzi.

Gyűrűzés feszültség alatt speciális védőöltözetben

Kommunikáció:

- Online: Honlap – 24 órás élő közvetítés egy kamerával felszerelt költőláda lakóinak életéről + a fészekmegfigyelés elektronikus naplója - párbeszédre hív és a környezeti nevelés feladatát is ellátja
- Facebook – kapcsolattartás az érdeklődőkkel
- Youtube – a madarak életéről készített filmek megosztása
- Face to Face: Ismeretterjesztő rendezvények (Kutatók Éjszakája, Múzeumok Éjszakája, Kulturális Örökség Napjai, MAVIR Alállomási Nyílt Napok, Magyar Tudomány Ünnepe, látogatócsoportok, terepi megfigyelések) a szemléletformálás, ösztönzés hatékony formái
- Konferenciák (Akadálymentes Égbolt Bizottsági ülés, Nemzetközi Madárvédelmi Konferencia) – szakmai párbeszéd, jó gyakorlat megosztás
- Print: Sajtókommunikáció – a szakmai és a nagyközönség széleskörű elérése

Információk:

- MAVIR ZRt. honlap – <http://www.mavir.hu> (a műfészek-bekamerázás, blog)
- Facebook profilunk (MAVIR – Az energia irányítója, Ragadozómadár-fészek megfigyelés, blog)
- Youtube - MAVIR Ragadozómadár-fészekmegfigyelés c. filmek